

ה מ א ס ר

לחדש אדר ב' תקמ"ו

א

שירים

על קבר אשת כעורי אשר אהבתי כעל כל , ועוד לא כלו ימי
המוטתה , עלה מותי בחלוני ויקח אותה מעל פני ,
ואכני כשארתי גלמוד מכלי מנחם .

I.

ברוך

בואכם , אֵלֵי עָרֵב !

אֲשֶׁרֶךְ הַלֵּילָה , הַשְׁקִי וּמֵאֲוִי !

נָא פִרְשִׁי שְׂמִלְתְּךָ , תַּחֲתָהּ תַּחֲבִיאֵנִי ,

כִּי אֶתְבֹּדֵד לְהַתְרוּעֵעַ עִם הַמַּתִּים .

2.

הֵה ! הִנֵּה שְׂכֵנָה מְקוֹם בּוֹאָךְ פֹּה ,

כְּבִשְׂאוֹל אֲמַנָּם חָרַשׁ סְבִיבוֹתַי .

בֹּרֵךְ

ז (ט)

בִּינֵה אֶת־הַלֵּךְ עָלַי גְּלִי עֲפֻרֹת ,
לִבִּי אֶסְפֹּד ; עָלֶיךָ , נִרְדַּמְתִּי ! אֲשֶׁא נְהִי .

3.

דוּמָה נְעִימָה הִנֵּה מִסְבִּיב לִי ,
בְּדַמָּה אֲזוֹן קוֹל אֲנַחְתִּי ;
כְּמִסּוּכְתָּךְ לַיִל ! אֲבִלְגָה , אֶסְפֹּד וְאֶקְוֶה
עַד יִרְוֶנִי כוֹכְבֵי בֹקֶר נֹעֵם שִׁירָמוֹ .

4.

עַל קִבְרְךָ , יִפְתִּי ! אֶפּוֹל וְאֶשְׁתַּטַּח ,
בְּנוֹגַת הַסֶּהַר עָלַי הָאָרֶץ ;
לִבִּי רַעֲיִיתִי ! אֶקְרִיב דָּמָעֵי הָאֲהָבָה
אֵלֶיךָ תַּמְתִּי ! אָבִיא אֲנַחְתִּי לִבִּי .

5.

רוּחֲךָ אִם בֵּין רוּחוֹת קְרִיִם
(מִנְשֻׁבוֹת בֵּין הַרוּדָאִים עַל קִבְרְךָ) מִרְחֶפֶת
אֲנִי , חֲטִי אֲנִי , שְׁמָעֵי קוֹל בְּכִי ,
וְלַעֲיֵן נִגְרָה תְּשִׁימֵי הַפְּגוּרָה !

6.

6.

הוא אֵילִי הָרֶק נְחֻמֹּת לְנַפְשִׁי
 הַנִּדְחָה, וְהַאֲמִלְלָה, מִיְּהִלַּת שְׁאוֹף מְנוּחַ.
 אוֹמֶרֶת מְצוֹא אוֹתוֹ הֵנָּה,
 בַּחֲרֹשׁ מִצֵּל מִשְׁכֵּן עֲפָרָךְ.

7.

אֶתְנֶה הַרוּחוֹת! הַתְּחַזְקִינָה אַחֲרֶי?
 הַתְּסִיפְנָה שׁוֹב עַל הָאֲדָמָה
 מְקוֹם יְנוּיָה שֶׁם הַחֶלֶק,
 מְגִוְרֵתְכֵן רֵאשִׁית יְמוֹת הַיּוֹתָכֵן?

8.

אִם כֵּן, נָא הִיָּינָה מִלֵּאכִי וּשְׁמֹרֵנִי
 הוֹרִינָה רֶדֶד אֵלֶיךָ כָּל יְמֵי הַלֵּדִי
 וְאִם אָמוּט, וְאִם יִמְעָדוּ קַרְסוֹלֵי
 חוֹשִׁינָה וּבּוֹאִינָה חֵישׁ לְתַמְכְּנִי!

9.

וְלִיּוֹם הַפְּקוּדָה, עֵת רוּחִי
 (בְּבִרְיָתָהּ אֶת צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם)
 מוֹסְרוֹת.

מסורות הגויה תנתק

וקל מעל פני הארץ תעלה ;

10.

אזי בואי אתי יפתי! בזיו יקרבתי.

ושברי מחיר אהבתי קחי עמך ;

רוצי לקראתי, ובדיך כפות תומר,

לענדם עמרה לראשי .

11.

מרחוק השמעני קולך הערב,

קראי נא ואנכי אענה ;

וקרן אור פניך, לקראתי שליח,

להאיר לי דרך בואי אליך .

12.

אחוזי יד גלבה יחד,

בין מהלכי חשך וצלמור

אל ארץ טובה ועדנה

שם - פרחי האהבה יתנו ריח .

ע פ .

ב

מכתבים

יהונתן ותמר (*)

יהונתן

אחותי רעיתי! הנה השכמת היום ללאת, טרם נראה השמש בראש ההר; עוד לא החל העטלף לשורר, והשכני עוד לא העיר השחר, וכעוד שכבת הטל על הארץ, מעגלותיך נעו. מה החג הזה אשר היום תעשי, כי לראש אשמורות תספת בסקלך מזודאי הסדה ונלני העמקים? —

ותמר

שלום לך אחי! ומהין תבוא אתה? מדוע כמוני מהרת היום ללאת ברן כוכבי בוקר? מה תעשה פה בדמות נשף? —

אנכי אל הנחל ירדתי, לאסוף דודאים שושנים מור ואהללות, ואורה אותם לפני ערם הורי, השוכבים בתנומות עלי משכב, ובהקיותם ישימו קטורה באפם, ויתענגו מנועם ריחם, וישמחו וירגו כי נפתי משכבם.

יהונתן

אחותי רעיתי! נפלאה אהבתך לי, מאהבת הדבורים אל הנאים! — הנה שמעתי את אבינו מדבר — הלא גם את שמעת! אחותי אנוש לעת הערבים — כאשר עפעפיו יביטו, אל פני הנבעה, שמה הוא למושב לו "וי יתן ותהי פה סוכה ללל יונקס ומחסה משרב" גם אנכי שמעתי, חולם מקריש הייתי ודמיתי בלתי שמוע מאומה. ועתה לפני השמש השכמתי קום, ובנתי

*) Nach Geßners Idylle Mirtel und Daphne, 2ter Band, S. 61.

וכייתי הסוכה וזמורות הבמן קשרתי אל ירכותיה • תשורי
אחותי מראש הנבעה, כי כליתי המלאכה, אך אל נא תגידו
דבר, עד אשר בעיניו יביט, כי זה היום בגילה ונשמתה בו •

ח מ ר

אחי! איך ישתומם, ונפשו תגיל לראות מעשי ידיך מרחוק • נס
עתה אתהלך בלחט אל ערש יצועו, ואציע לפניו
הנצנים האלה •

יהונתן

א יקונו ויריחו את ריח הנצנים, או ימלא שמוך פיהם,
ויאמרו הנה תמר בנתו עשתה זאת: איכסוף היא
העלמה הטובה? אשר תאמך ורועותיה לתת שמהו וגיל לנו
טרם הקיננו!

ח מ ד

אוהב דבק ואח! אם בעד החלון יסקיף, וירא את
הסוכה כוכבת לשבתו, או שפתותיו ידובבון: איך? לא
חולם אנכי? היום סוכה תעמוד על גב הנבעה? אין זה
כי אם יד הכן יקיר עשתה זאת, גט ברוך יהיה! בלילה לא
יבוס, ותדום שנתו מעיניו למען כלכל שבתו בשמחת נפש,
בה יאמר, ולבבנו יעלו, זה היום בגילה ונשמתה בו,
כי משכים בבוקר לעשות טוב, מאוד יצליח בכל מעשיו,
ועל כל גזר כורה גיל!

* *

* *

* *

אשרי משכיל אל זרעו, ברה יקצור חלה ספרים שמחת
נפש ונשום רוח, בבוקר ימיו יגל בס, ובערב
ימיו המה למשען לו — —

שבעון בר"ו

מישלי הערב (*)

פת יחיה .

הבון אנוש לקראת אלהיך אשר

נטה בדוק שחק וארץ יסד

כי מה אלהיך מבקש ממך

כי אם עשות משפט, ואהבת חסד.

השחר יושבי תבל, דומו! וכיראה הקשיבו תורם עליון .

* * * * *

בבלי.

(*) הספר הזה קטן במדות וגדול באיכות אלה הומן לירי, והוא נכתב בלשון נכסתי ולרוב יופיו ונחות לשון ותפארת חיו ערכו בעיני החיזות הטובות ודעת המוכחות אשר בקרבו נעמק מלשון ענבלטרי אשר היה כתב בו בתחילה, ושם המחבר כלאי; ואקרא בו פעם ושתיים, שלשתי והוספתי לעיון בו וכל עוד שקראתי בליפי מוגלות יופי ותפארת חדש אשר יופיע מתוך כותלי מדברותיו, אז אחרתי אל לבי, לא יהיה לנכסר לבדם כ"א יהנה גם לעירי אנוחתינו מאורו ויתחקקו מבחלי תופאתו, ויזכו לתכונות יקרות ומדות תרומיות, כה חשבתי — אז חשתי ולא התמהמתי, לאורכי חיל, לקרב אל המלאכה ואכתוב — זה היה בעונתי לנחור בעדי!

דעה אתנול לגד, שאם תמלא הקורא היקר, שדוב העתקתי אינה תסבכת עם דברי הספר עזינו כאשר תקרב אחד אל אחד, שא לא לפשע עבדך! כי לא נמנע ולא נמנע עשיתי . זה על כל כשעי תכסה אכבת אדם זההבש האמת לדוני לכך נכות, יען את האמת אני מודע, שעיקרי הדברים נאמרים באמת, לא שיתאי את ענינו ולא הפסדתי את עמנו, כ"א הכחתי הדברים כמו שהם לא להוסיף ולא לגרוע ואם בכל זאת נכשלתי, אלה הקורא הנכון! נלכח על כל שפני! ולי מה יקרנו כעיד . עבדך שמעון בר' .

בכל

מקום אשר תופיע השמש, ואשר ישב הרוח; היה
אזון לשמוע, מי כבון וידע?

נא

תכון בלבבכם תורת חיים, ככדו את חוקי האמת,
ועשיתם אותם!

משדי

יאה הכל, אין גבול לעוון, חכמתו לעד
עומדת, וטובתו גדלה עד אין חקר.

יושב

הוא על כסאו, זשגמת רוחו יתן חיים לארץ ואנשיה.

יגע

בכוכבים וישגו, ישימו לרוץ ארמותם.

הולך

על כנפי רוח, ורצונו מלא תכל, ילך עד אפסי עולם

המשפט

הכבוד, והתפארת — מידו נתנו.

אותות

החכמה בכל מעשיו יריעו אף יצריחו, ובינת
חנוש קצרה מהשיגם.

בינת

האדם ככל עובר, תעשה רוחו לחלוש יעוק. יביט
בנשף והנהו כנותעתע.

אבל

חכמת שדי תאיר כאור השמים, לא תכזב, כי
רוחה מקור האמת.

המשפט

קה

המשפט והרחמים לרגלי כסאן , חסדו ואהבתו רשומות
בכל מעגלותיו .

* * * * *

מי יערוך לה , המעטה בלבוש תהלה ?

* * * * *

מי ידמה אל עוזו ? מי יתנושל אליו ! בחכמה , ואל
חסדו מי יסוה ?

* * * * *

אנוש ! הלא הוא עשך , פקודתו כתנך בארץ , רוחב
רוחך ופעולתו , נותת כבודו וכדיבתו המה .

* * * * *

ארחך ורכעך פלאות יצריך , מעשי ידיו המה .

* * * * *

שמע בקולי , נעימה היא לאזן , שומעה ישכן
בטח כפשו !

מ ש ל י ה ע ר ב

חלק ראשון וכולל שמונה פרקים .

פרק ראשון

מדבר מבחינת האדם את עצמו ומוכיחו בהיותו עש פטוי .

טוב לי כי ענתי אם אך נפשי תתברר
אבחר להיות עבד אם אך רוחי תשתרר — — !
בה אתענג ואמאס כל מחמד עין

ילד

קו
ילוד

אשה ; דבר על לבן ובחן את עצמן , והסתכל
על תכלית בראתך .

* * * *

חקור הטיב כמותיך , התבונן את צרכך , ראה על כל
אשר סביבך , אז תלמוד מקי מיים ואז תלך
לנחם דרכך .

* * * *

אל תפתח פיו , ואל תעשה מאווה , טרם שקלת
מליך , והתבוננת את הכולד מפעולותיך , אז ירחק
ממך כל רע , והמרפה תמום מביתך , המרעה לא תגור
באחליך , והכעס לא יקטט פניך .

* * * *

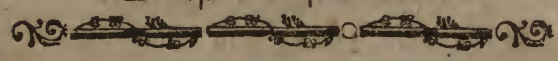
הפתי לא יחסם לשונו , מרבה דברים הוא , וכלכד
ברשת אולתו ; כאדם דלב במרוצתו עלי גדר ,
וגם יכול אל הפחת אשר חפור הציבותיו כן מקרה האדם
הנכבד בנפשיו , כל יראה את הכולד .

* * * *

שמע בקול התבונה , כי אמרותיה אמרי חכמה , ונתיבותיה
אל תכלית הנראה יגמול !
השאר ברפים הבאים .

גיד יפקד מקומם

ה

בשורת ספרים חדשים

ספר שבילי הדקיע על הלכות קדוש החדוש מוהחרכי

מוהר"י אלי' בתר"י חיים ב"ק

העדים ברם בפראג בשנת גתיבי חבמה בכית יאזקא
עמנועל

עמאנועל דיעסנאך . נחלק לב' חלקים החלק הראשון
מחכמת המשלים (טריאנאמעטריע) והחלק השני מחכמת
ההכונה (אסטראנאמיע) ולסוף יבואו שלשה לוחות חיותם
בעט ברול עלי לוח נחשח יכללו הצורות השייכים לס' הוה
חלק א' ק"ה רצין וחלק ב' ל"ב רצין וביעית העלה .

תכלית כונת המחבר נכרת מתחלת מעשיו . הוא כוון
לבורות את בני ישראל תכונת הכדוריים השמימיים
ושבילם בכדור השמימי הכולל (אסטראנאמיע) ולנסות יגיע מקדם
בחלק הא' איזה למודים ומחכמת המספר והתשבורת (אריטמעטיק)
ואיזה למודים ממדידת השטחים (פלאנעמעטריא) ומחכמת המשלים
השטחיים והכדוריים (טריאנאמעטריא) אונד שפערשע
טריאנאמעטריא) . ובחכמת התכונה ישמש באיזה למודים
גוואלטים גמחכמת ההכטה (אפטיק) .

בהתחלת חכמת התכונה אמר המחבר וז"ל "ובהיות בעיקר
" כוונתי לכאן דברי הרמ"בס מהלכות קידוש החדש
" גלל כן אי אפשר לי לזון מכוונתי בענין צורת העולם ותכניתו,
" ולא אוכל להשגיח בזה על דברי אחרונים כלל , אף במקום
" שגראח לי דבריהם . אמנם דעתי לעשות עוד חלק שני על
" האלג'יב"רה ומחמת התכונה כפי דעת קאלער "ניקום ושם אבאר
" הכל כפי דעת חכמי זמננו . "

הנה תכלית זה השיג המחבר מכל צד . ותודה , גמול
מלאכתו , יריעו לו כל חכמי לב ואהבי המדע ונאמניו
בני ישראל אשר עד הנה תסור כל טוב בחכמה זאת , ואין לו
ספרים נכונים ללמוד מהם על הסדר . והוא פתח דרך
המסגרת לפניהם למען יבואו בה כל מנקה דעת ודורש חכמה .
והי' האיש אשר מלאו ה' תכונה ויסיף דרישה וחקירה וילך לשאוב
מן העקורות אשר שאב מהם המחבר ה"ל ידיו כפשו במי מנוחות
גובהים מנחל התכונה אשר עליה נשען כל טוב וכל עדן .

אמנם מי יתן ויואל המחבר לשום לב ביתר שאת על
נתוח המושגות להקטינם ולבררם עד שיבין הקורא
את כל דבריו מבלי צורך להעמיק עליהם העיון ולחפש כל פעם
אם הם שקולים במאוזני שכל, וחזקים במופת כראוי. כי
באמת אין זה דבר קטן וקל לשער עד כמה נסע הכופר
בגלגלו, ומתי תהי' הארץ שדודת אור החמה וכהנה דברים
יקרים ומועילים; אלא עם כ"ז הי' לו לתת הקדימה לבאור
ונתוח המושגות, כי המה דברים המועילים יתר לבני ישראל,
אשר עד הנה לא הורגלו במהלכי הלמודיות וסדור ההקשים זה
בפרקי השלשלת משולבות אשה אל אחותה, אשר אם תחסר
אחת תנתק על פני כלה. ולכן הי' לו להמחבר הנ"ל להשקיף
ע"ז בענין פקידה.

הדן השער אחר המחבר ששם לבו תמיד להביא מופתים
קצרים אשר בחר בהם מהארוכים למען מנוע האריכות.
והנה כניס דבריו, לעולם ולמוד אדם בלשון קצרה, אמנם יאמר
נא המחבר, הוספיקו תמיד המופתים הקצרים? הלא לפעמים
יורגלו לעירוש אשר יאריך את העיון יתר מהמופתים הארוכים.
חליהם לי לבצר חילום כגד איש, אף כי כגד איש כזה אשר
יורה בכל פנות מלאכתו את רצונו הטוב, לעזור את ילדיו
בני עמו! אמנם בכל זאת אראה לו איזה לימודים אשר במר
בלשון קצרה ומתוך כך חדל לבדר את דבריו באר הטיב. ולכן
אצט הכה איזה לימודים לשאול מענה מפיואם נדקתי במשפטי?

(א) § יא מחלק המדידה הודעה י"ד. באר את

הקיום מקבילים כדעת ההגם וואלף, שהם קיום

מובלבים ביותר ואין אחד מהם נוטה אל חבירו באופן
שלא ישתנה הרוחש שביניהם. ונוהדעה זאת יא המופת
על § ט"ו הודעה י"ב לאמור: כל שני זוויות המקבילים

שוים זה לזה וכו' שהוא כמו שגמא בקפרי וואלף וכו'

אמנם הי' לו להמחבר לשום לב על דברי התוכן זענגר

(שכפי הנראה מדבריו בחכמת התבונה, ידוע הוא לו) שהוא
עוב את הדרך הנ"ל ולא לחנם יעשה זאת חכם כמוהו,

לולא שגמא, שבאמוד הזה הוצרך להקדים הלמוד לאמור:

שהקיום

ש

ע

ה

כ

ב

ר

ו

מ

כ

מ

ל

3

ד

ק

4

נ

ש

ע

ו

אמנם

הוא

במקרה

אך

שהקיום הנצבים, תמיד הם שווים. וזהו
עודנו צריך למופת. ואם יתבאר במופת לא יקצר את
הלמוד ה"ל, אבל אם יעמוד בלא מופת יפיל את בנין
כל הלמוד ה"ל.

(2) בחכמת המושלים הכדוריים יולך את קוראיו בכל
רגע ורגע מקוטב אל קוטב כאשר עשה התוכן קייל
והחכם וואלף. והנה לגודל התלחה במוסע רחוקה
כזה, למחשבות בני אדם, חדל דעגבר דרך זה, ויבא
בדרך אחר קרוב ובטוח ולמה לא פנה המחבר אל דבריו?
מלבד שהיו לו חכמים רבים מלבד דעגבר אשר הי' יכול
לבחור את דרכם.

(3) ג. בחכמת התכונה, הוסיף והרחיב לכלי צורך
דברי הרמב"ם ז"ל. מה לנו למודי הארבע יסודות לדעת
אריסטו, הלא אין להם חלק וכחלה ותועלת בחכמת התכונה?

(4) בחכמת ההכטה, העתיק את המלה שטראהל
נצוי, וזה ידריך את התלמוד למוסג מהופך. לפי
שדבריו מורים באלו קבלנו כבר את דברי החוקר נייטאן
על דבר הופעת האור שהוא כוול מן החמה כמופת חותך.
והי' לו לבחור בתיבת קרן שהוא מורה על שטראהל כראוי.

אמנם עכ"ז שאלות כהנה וכהנה לא יספילו את יקר
דברי הספר הנחמד הזה כמעט מועיר. כי רב
הוא וראוי לכל משכיל בוחר בדברי חכמה לקנותו וללמוד ממנו
בחקירה מעולה, ויראה מה טוב חלקו.

אך בטרם אחתום עוד זאת להעיר על דברי איש כבון
כזה אשר דרש על ספרי חכמה וספר, בדרכם, איך
יצא

יפול במלאת הסכלות לקרות שם ספרו **שבילי דרקי** למען
יוציא מזמו גמטרי"א שמו, כאשר יביד בלב שמו וכפס עליזה
על דבר מעשי השכל הזה. מי חכם וישמע זאת, לבלות
אפי' רגע אחת על חשבונות כאלו? ומלבד זה טעה במלת
גמטרי"א, אשר לפי דברי בעל ת"י במק' אבות היא מדידת
הארץ (געאמעטריא).

ל. ב. ד.

בקורות ספר המדות לחבר ההבס חהרני במוהר יצחק לביא
לוי מוסטנאב. ברלין שנת הקמ"ד.
דפים חברת חינוך בערים קמ"ד דפים י"ב העלה.

בצדק

אמרי פי המחבר, שתקון המידות דוגמה ממש
בענינה לתיקון הגוף ואין אופן להמלט מזה או
מזה, כ"א שניהם נכרכים. מי האיש אשר יראה חיים ובריאות
תמיד, ומכלי שיעיקוהו כל נגע וכל מחלה? או מי אשר
בארץ יעשה טוב תמיד, לבחור בטוב האמיתי וימאס בהמדומה,
ולא יטרידהו התפעלויות והתגברות הדעות הכוזבות? איפוא
האדם אשר יבקש לעצמו הכלה שאינו מזכיר, או ישתדל בכל
מאמציו כמו להשיגה ע"י אמצעות וענינים שהם בעלנים כמוה
מועיקו, או לכל הפחות אין ברור וגלוי לפניו שהם מושוכים
טובים ומועילים להגיע בם אל תכלית חפצו? — זולתי מוסר
השכל ותיקון המידות, ורועה תסובכו וימנה תסעדנו, להורות
לו הדרך, להיות לו לעינים, להודיעו במה שיהיה כרזה לילוד
אזה המורכב מנעקד ובלתי נכסד לעולם, להגיע להמדרגת
השקט רוחני ועונג נפש ושלות גופני, ולנהל אותו בהשקט
ובטח להשיג התכלית הנכסוף, והנהגת התיקון בענין הנפש
הוא הנהגת הרפואה בגוף. כי כאשר יחלה אדם, ויתגבר
בקרבו איזה הפסד והגוף יטעה משוויו, צריך שילך למומחה
ברפואה; והוא ידרוש ויבקר את חסרונו, לראות לאיזה דבר
ולאיזה ענין נטה? ויכחון הסיבות הקרובות והרחוקות; יביט
באותות וסימנים הנראים בגלוי את ההשתנות וההתחלפות שנעשה
בפנימי.

הפנימי, וידמה דבר לדבר ויקיש מענין החיצוני על
 הפנימי, עד אשר מתחילה יגלה ערות הגופני ויחשוש
 ההפסד הנסתר, ואז ידאג לגדור בעדו שלא יכרוך;
 ויזקיק להחולה, איך שימנור עצמו מהדברים החלונים
 כמו האויר והשתנותיו, ומהדברים הפנימיים כמו ההנהגת
 המושפט המזון לשמור המדה והקצב, ואח"כ ישתדל
 ברפואה להשקות קמים ותרופות להחליש הגובר ולהחזיק
 החלש, עד אשר יעמידהו על השיווי, איננס הסמים
 הם מרים לפעמים עד שינאסס החולה מהטעינים
 אכילו המשכיל שידוע שהם לרפואתו, ע"כ הרופא
 יערבב ויכלול אותם בעינים מתוקים ועריבים לחיך,
 להעביר טעם המרירות לפי טעם, אולם כאשר ירדו
 חדריו בטנו יעשו פעולתם המכוון לתכליתו -
 כן ברפואות הנפש יש לנהוג, להזהר על כל מדה
 ותכונה וכל ענין כחשי שכנש לשמור המשפט בל
 יעבור גבול הראוי לו; ותמיד ישית המתקן (הוא
 המוכיח לאדם מומו והרופא) עינו לראות מכל צדדיו,
 אם הוא נוהג בדרכי המושפט על פי החכמה ומומשלת
 השכל; כ"א ינטו אשוריו וימעדו רגליו באפשרי שיפול
 מחסרון לחסרון, ומהרגל להרגל עד שישתקע בנפשו
 וישוט לטבע שני אללו, וישתרגו בו המטרות וכחיתות
 המדות, פתלתולים ומעקשים (שעבירה גוררת עבירה
 ר"ל עויבת כינוס אחד תביאהו לעוונ כינוס שני
 עד שעונכ כלם וסוכו רע -) ויחשוב בנפשו שאינו
 עושה כלום מרוב רגילות, והוא לא ידע ואס -
 כי עושה כל התועבות, מקול בכבוד כל אדם,
 ומפסיד את גופו ע"י עויבת המשפט ורדיפת המותרות
 בין המדות בין בדיעות בין במוסדות, ונזכיר על
 כפשו חליוס רעים ונאמנים, ובסופו ימות בלא
 עתו - ע"כ כמה גדול כמו של תיקון המדות,
 להשמר מכל שמן רע, בכלל ובפרט, לגדור גדר
 ולשית חוק וגבול ביותר, לעשות סייג ומושגרת
 לאחוז בטוב ולעזוב הרע - מפשי שתועלת המדותיות
 והשפעתה בהצלחת האדם בפרט ועל החכרה בכלל,
 רבה היא מאוד, יען תלמד לאדם דעת לתקן לבו
 ורוחו, תורנו ללכת מעבלי יושר, ותנצרו מעקלקלות
 וכליות; תגדור גדר ותעמוד בפרץ לפני יצרו
 ותשקותו אשר תענו ידם לבלע ולהשחית כפשו ולבכו
 נובלי

מבלי שיעשה הקשים מוטעים וכוזבים הכלוים במעגלותם
ואחריתם נטוי אשורם מני אשר האמיתי — עוד
תטע בקרבנו נטעי יראת רוממות אל השם, ואהבת
אדם אל דומהו, ושני העולות האלה הנטועים ברוח
כל בשר, הנה די והותר לברור ולקרר אל ההנהגה
הטובה לפי בחינת השכל לנהל הכחות הנפשיות כלם
אל התכלית הנרצה. ומדי דברי זכור אזכרנו עוד
מה שקראתי מתועלת המדותית ולא אכחידהו בהיות
שיש לו שייכות הרבה לכאן ומכאן עם יושר דברי
הספר הזה וברור מלולו.

המדותית תחמם את זרע הנטיות הטובות
מוטעם, לשאת פרו הדקה והאשר
לנו ולאחרים. התשוקה אל הטוב תתרצה כל יום,
ביותר שכייר וכדע יופי וטוהר הדקה האלהית, וריחב
השפעתה הטוב בכל עניני החיים, ואז נרגש בהרגשה
ברורה מהירה ובכל אופניו הרבים את מעלת חשיבות
ותמימות וחוקיי המחשבות הנטיות והפעולות; והרגשה
הזאת תוסיף תת כחה ע"י התמדת השמירה, ללותינו
בכל דרכיו, להתעורר אותנו להפיק חובותנו, ומורה
גם היא את כחותינו להזמין פעולות יקרות. —
ואח"כ יהיה נקל לנו להטיב מעללינו כאשר שהורגלנו
בזה, ושמחת דומיה תהיה לנו בעשותינו הישר והטוב ותאמץ
רוחנו להיות ששים לעצמינו ושומרים לאחרים ועליונים
לפני אלהינו וכמו שאמר המלך הכס, ונדקיס
ככפיר יבטח! —

החתימה בדרך הסמוך.

